

Erény vagy kötelesség

Tugend oder Pflicht

30. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia

30. Internationale Bibelkonferenz in Szeged

A konferencia időpontja/Termin der Konferenz

2019. augusztus 26–28./ von 26. bis 28. August 2019

A konferencia helyszíne/Ort der Konferenz

Szeged Szent Gellért Szeminárium/Szeged Priester Seminarium

Dóm tér 5. / Dom Platz 5.

Tel./Fax: +36 62 313 151

E-mail: benyik.gyorgy@gmail.com

A Konferencia védnökei/Schirmherren der Konferenz

DR. JAKUBINYI GYÖRGY érsek,

DR. KISS-RIGÓ LÁSZLÓ megyéspüspök,

PROF. DR. SZUROMI SZABOLCS ANZELM rector (PPKE),

PROF. DR. MARTOS LEVENTE BALÁZS, a PBB tagja.

A konferenciát a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány
rendezi./Die Konferenz wird von der Szeged International Biblical Conference
Foundation organisiert.

Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata óta (1789), illetve a II. világháború borzalmai ihlettek ENSZ Egyetemes Emberi Jogok nyilatkozata óta (1948), általánossá vált Európában az Istentől független társadalomról és kötelességektől független személyi jogokról gondolkodni. Az antik világban, a zsidóság és a kereszténység közösségeiben ugyan hierarchikus társadalomról beszélünk, de Isten előtti felelősség, erények és a kötelességek oktatása és vallás szankcionálása általános volt. Mivel ezek megfelelő gyakorlása a társadalom és a közösségi élet minőségét alapvetően meghatározzák. A lelkiismeret vagy a szív tisztasága, a kultuszban részvétel és a szentségek vételének feltételei, Isten előtti személyes spirituális felelősség az egész társadalom számára fontos volt. „Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának.” (IKor 11,29).

Platón *Az állam* c. művében négy kardinális erényt határoz meg: igazságosság, mértékletesség, bátorság, bölcsesség. Úgy vélte „A jó emberek politika-kerülésének az az ára, hogy náluk hitványabbak uralkodnak felettük.” Teológiai erényeknek a hit, remény, szeretet vallásos megalapozása szintén fontos volt az antik világban.

Ezeknek az erényeknek, vagy morális kategóriáknak egy-egy konkrét bibliai vagy antik szövegpéldán, avagy szerzón keresztüli tanulmányozására hívom a klasszikafilológusokat, zsidó és keresztény teológusokat és patrisztikával foglalkozó szakembereket.

Dr. Benyik György
a konferencia igazgatója

In den letzten Jahrhunderten haben sich die Idee des säkularen Staates und die der von Pflichten unabhängigen persönlichen Rechte durchgesetzt. Die Erklärung der Menschen- und Bürgerrechte (1789) und die Allgemeine Erklärung der Menschenrechte (1948) nach den verheerenden Folgen des Zweiten Weltkriegs sind wichtige Stationen dieser Entwicklung. In den jüdischen und christlichen Gemeinschaften der antiken Welt dagegen lässt sich eine hierarchische Struktur feststellen, wobei die Verantwortung vor Gott sowie die religiösen Sanktionen eine selbstverständliche Rolle spielten, unterstützt von entsprechenden Pflichten und Tugenden. Letztere bestimmen ja maßgebend die Qualität menschlichen Zusammenlebens. Die Reinheit des Herzens, bzw. des Gewissens, die Bedingungen der Teilnahme am Kult oder an den Feiern der Sakramente, die persönliche spirituelle Verantwortung vor Gott waren für die ganze Gesellschaft wichtig. „Denn wer davon isst und trinkt, ohne den Leib zu unterscheiden, der zieht sich das Gericht zu, indem er isst und trinkt“ (IKor 11,29).

Platon spricht in seinem *Staat* über vier Kardinaltugenden: Gerechtigkeit, Maß, Tapferkeit und Weisheit. Der Preis der Nicht-Teilnahme der guten Menschen in politischen Angelegenheiten ist, dass weniger Geeignete über sie herrschen. Für die theologischen Tugenden war die religiöse Begründung von Glauben, Hoffnung und Liebe in der antiken Welt ebenso wichtig.

Altphilolog/Innen, jüdische und christliche TheologInnen und ExegetInnen sowie PatristikerInnen werden eingeladen, diese Tugenden, Pflichten oder moralische Kategorien anhand eines Textbeispiels oder eines Autors zu untersuchen und damit zu unserer Konferenz beizutragen.

ELŐADÁSOK/VORTRAGS

1. **Akiyama Manabu János** [Tsukuba (J)]: *„Istenhez szóló dicséret” az erény a Második Izajás könyvében: Különös tekintettel a Hetvenes fordításra. / “Praise to God” as Virtue in the Book of Second Isaiah: With Special Consideration to the Septuagint Version.*
2. **Bácskai Károly** [Budapest (H)]: *Erkölcsei intelmek Péter első levelében. / Moral Expostulations in the First Letter of Peter.*
3. **Barcevski, Taras** [Zágráb (HR)]: *Az Evangélium – a misztérium meghirdetése. ???/ „Il Vangelo – proclamazione del Mistero. L'obbligo del parlare contro la virtù del silenzio.”*
4. **Baritz Laura** [Budapest (H)]: *Erkölc és erény a közgazdaságtudományban: Lehetséges-e paradigmaváltás a gazdasági életben? / Moral And Virtue In Economics: Is Paradigm Shift Possible In Economic Life?*
5. **Benyik György** [Szeged (H)]: *Bibliai erény- és bűnlisták sajátosságai. / Specialities of Biblical Virtue and Vice Lists.*
6. **Cifrak, Mario** [Zágráb (HR)]: *A „skirtao” ige jelentése Lukács Evangéliumában. / Das Verb „skirtao” im Lukasevangelium.*
7. **Csernai Balázs** [Győr (H)]: *Jézus példája és parancsa. Az etika alapja a Jn 13,16-ban. / The Example and Command of Jesus. The Foundation of Ethics in John 13:16.*
8. **Enghy Sándor** [Sárospatak (H)]: *De hát ki is az valójában, aki szeret? A Lev 19,18 kontextuális vizsgálata az Ószövetség héber–görög nyelvétől a Q anyagán és a Didachén át a rabbinikus irodalomig. / But who is in fact the one who loves? The contextual examination of Lev 19:18 in the Hebrew–Greek Old Testament, in the Q, in the Didache and in rabbinical literature.*
9. **Hausmann, Jutta** [Budapest (D)]: *Kötelesség és belátás között – Megfontolások az első zsolnárról. / Zwischen Pflicht und Einsicht – Überlegungen zu Psalm 1.*

10. **Horváth Endre** [Subotica (SR)]: *Krisztus szegénysége Mk 10,17–32 szerint. / The Poverty of Christ According to Matthew 10:17–32.*
11. **Kocsi György** [Szeged (H)]: *Moralitás a Bibliában, a posztbiblikus irodalomban és az antikvitásban / Morality in the Bible, the postbiblical literature, and classical antiquity .*
12. **Kocsis Imre** [Budapest (H)]: *Krisztus mint az alázat példaképe a Fil 2,1–11 szerint. / Christus als Vorbild der Demut nach Fil 2,1–11.*
13. **Kormos Erik** [Pécel (H)]: *A kultusz és a vallás: a Jelenések könyve „Babilon” vs „Újföld” tipológiájának filológiai értelmezése. / Cult and Religion: The Philological Understanding of the Typologies “Babylon” and “New Earth” in the Book of Revelation.*
14. **Kránitz Mihály** [Budapest (H)]: *A lelkiismeret (szüeneidészisz) fogalma a páli írásokban. / The concept of conscience in the letters of Saint Paul.*
15. **Laurinyecz Mihály** [Budapest (H)]: *Hogyan használja Aquinói Szent Tamás a Szentírást a Summa Theologiae erényekről szóló érveléseiben? / How Does S. Thomas Aquinas Use The Holy Bible in his Argumentation on the Virtues in the Book of Summa Theologiae?*
16. **László Virgil** [Budapest (H)]: *A test megfeszítése szenvedélyeivel és kívánságaival együtt Pálnál. / The Crucifixion of the Flesh along with its Passions and Desires in Paul's Writings.*
17. **Lészai Lehel** [Kolozsvár (RO)]: *József igaz volta Mt 1,18–25-ben. / Joseph's righteousness in Mt 1:18–25.*
18. **Martos Levente Balázs** [Szombathely (H)]: *Imádság és erkölcs. Bibliai példák. / Prayer and morals. Examples from the Bible.*
19. **Meiser, Martin** [Wuppertal–Saarbrücken (D)]: *Bűn- és erény-katalógus a Gal 5,19–23-ban. / De Laster- und der Tugendkatalog in Gal 5,19–23.*
20. **Novák István** [Budapest–Miskolc (H)]: *A szekularizmus hatása az erények 20. századi társadalmi értékelésére. / The Effects of Secularism on the Social Assessment of Virtues in the 20th Century.*
21. **Pecsuk Ottó** [Budapest (H)]: *„Tisztességtelenül bánni a szűz leánnyal”: Az IKor 7,36–38 fordítási lehetőségei és értelmezési története. / “Not acting honourably toward the virgin”: Translational options and interpretational history of 1 Corinthians 7:36–38.*
22. **Peres Imre** [Debrecen (H)]: *Az erények szerepe a görög eszkatológiában. / Die Rolle der Tugend in der griechischen Eschatologie.*
23. **Schimanowski, Gottfried** [Tübingen (D)]: *A megtérés/bűnbánat az emberi erény alapjai Alexandriai Philónnál. / Umkehr/Buße als eine wesentliche menschliche Tugend und Grundlage bei Philo von Alexandrien.*
24. **Szécsi József** [Budapest (H)]: *„Hatalom csak Istentől van!” Római 13,1–rabbinikus jegyzetek / “There is no authority except from God” Romans 13:1 “ rabbinic notes.*
25. **Szuromi Szabolcs Anzelm** [Budapest (H)]: *Az erényekre épített fegyelmi és tanbeli rendelkezések a korai zsinatokon (5. századig) és biblikus gyökereik. / Disciplinary and Doctrinal Regulations of the Early Councils (until the 5th Century) on the Basis of Virtues and their Biblical Origins.*
26. **Tokics Imre** [Budapest (H)]: *Az erényes ember a Zsoltárok könyvében. / The virtuous man in the book of Psalms.*
27. **Wittkowsky, Vadim** [Berlin, St. Petersburg (D)]: *A lukácsi Jakab-klauzula (ApCsel 15) mint a mátéi Hegyi Beszéd háttere. / Die lukanischen Jakobus-klauseln (Apg 15) vor dem Hintergrund der matthäischen Bergpredigt.*

PROGAM – délelőtt

Augusztus 26. hétfő/Montag	Augusztus 27. kedd/Dienstag	Augusztus 28. szerda/Mittwoch	
8,00	Laudes és kávé/und Kaffee	Laudes és kávé/und Kaffee	8,00
9,00	3. Plenáris Gottfried Schimanowski	6. Plenáris Pecsuk Ottó	9,00
10,00	07. Akiyama, Manabu János 08. Peres Imre Vita – szünet	15. Enghy Sándor 16. Martos Levente Balázs Vita – szünet	10,00
11,00	4. Plenáris Martin Meiser	7. Plenáris Kocsis Imre	11,00
12,00	09. Baritz Laura 10. Tokics Imre Vita – szünet	17. Lészai Lehel 18. Kránitz Mihály Vita – szünet	12,00
13,00	Előkészítő megbeszélés/Vorbereitungstreffen	8. Plenáris zárás	13,00

PROGAM – délután

Augusztus 26. hétfő/Montag	Augusztus 27. kedd/Dienstag	Augusztus 28. szerda/Mittwoch	
14,00	1. Plenáris Vadim Wittkowsky	Záróünnepség/Abschlussfeier Ebéd/Mittagessen Kuratoriumülés/Vorstandssitzung	14,00
15,00	01. Mario Cifrak 02. Benyik György Vita – szünet	5. Plenáris Jutta Hausmann	15,00
16,00	2. Plenáris Szuromi Szabolcs Anzelm	13. Laurinyecz Mihály 14. Szécsi József Vita – szünet	16,00
17,00	03. Taras Barceviski 04. Bácskai Károly Vita – szünet	6. Plenáris Kocsi György	17,00
18,00	05. Horváth Endre 06. Novák István Vita – szünet	Mise, koncert, Gnilká-díj átadása a Szt. Gellért Szeminárium kápolnájában/ Messe, Konzert und Gnilka Presis Fest in der Kapelle des Priester Seminarium	18,00
19,00	Vacsora/Abendessen	Fogadás/Feier	19,00
20,00			20,00

ERÉNY VAGY KÖTELESSÉG

TUGEND ODER PFLICHT

30. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia
30. Internationale Bibelkonferenz in Szeged

2019. augusztus 26–28./ von 26. bis 28. August 2019

Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány
Szeged International Biblical Conference Foundation